

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak

— petek. —

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
— št. 2. —

Na očinina znaša:

celoletna . . . K 3—

pololetna . . . „ 1.50

četrtletna . . . „ 0.75

Posam. št. „ 0.10

Štev. 19. V LJUBLJANI, dne 10. aprila 1908. Leto III.

V torek popoldne je imela prosta zveza krščansko-socialnih delavskih zastopnikov sejo, v kateri se je razpravljalo vprašanje o zastopstvu v delavskem statističnem uradu. Krščanskim socialcem hočejo tam le dati dva zastopnika, sklenilo se je proti temu storiti potrebne korake.

Prometna zveza.

Umrl je v Ljubljani prošli teden član »Prometne zveze« Ivan Zupančič. N. v m. p!

Rdeči »sodrug« na delu. Zadnji čas se opaža na naših železnicah, da rdeči »sodrug« silno napadajo vse one svoje tovariše, ki ne trobijo slepo v njihov rog. Zabavljajo čez »Prometno zvezo« na vse mogoče načine in psujejo njene člane s farškimi hinavci. Pozivamo pa gospode rdeče »sodruge«, naj nam odgovore na sledeče vprašanje: Hvalite se, da vas je v Ljubljani velika večina rdeče organiziranih. Vaša podružnica mora biti zelo močna. Plačujete mesečno 1 K 20 h (eno krono dvajset vinarjev). To se mora nabrati precej denarja mesečno, da se ga pošlje na Dunaj. Koliko pa ste dobili lanske leto, gospodje »rdeči« sodrug, od vašega društva? Nič. V »Prometni zvezi« pa je v Ljubljani organiziranih samo 80 članov, pa so dobili skoro 1200 K podpore in v več slučajih popolno pravno varstvo, dasiravno plačujejo precej manjšo mesečno članarino, kot pa »rdeči« sodrug. Dejstva govore, številke kažejo. Zabavlja sicer vsakdo lahko, toda kdor je pаметen, takih zabavljic ne posluša, ampak si samo misli: »Revež, saj sam v svoj varžet s...«, ker si tako neumen.

Posebno so vzeli v zadnjem Železničarju na piko predsednika ljubljanske podružnice »Prometne zveze«, tovariša Milavca. Najhujše, kar mu morejo očitati je to, da je Milavec abstinent. O, dobro vedo ti rdeči sodrug, da ko bi bilo med železničarji mnogo abstinentov, bi morali postati tudi brezdelni voditelji zapeljanih železničarjev abstinenti, ker bi bile »kase« rdečih voditeljev vedno prazne, in nikdo bi ne

bil pijan, da bi jih polnil v korist brezdelnih trotoev.

Zvonec zabavljačev čez Milavca pa nosi »sodrug« Bezljaj, svetilničar južne železnice v Ljubljani. Pravi, da je bil Milavec zaprt. No, Milavec tega ne vé. Morda je bil kdaj zaprt, če se je suhih hrušk najedel, drugače pa še do danes ni bil nikdar zaprt. Svetujemo Bezljaju, če ga koža preveč srbi po »kehi«, naj bo lepo tiho, sicer bo on dosegel čast arestanta.

»Gesinungslumpa« imenuje Železničar tovariša Ošabna, nadsprevednika južne železnice. In zakaj? Zato, ker je spregledal lumpartje socialnih demokratov in pristopil k »Prometni zvezi«. O »Gesinungslumpah« bi tudi mi lahko pisali izza časa zadnjih državnozborskih volitev, ko so se rdeči železničarji prodali za golaš in pivo najhujšim delavskim sovražnikom, slovenskim liberalcem. Ako se morda še spominjate, kako ste paroma marširali v Vodmatu na volišče za Hribarja, ki vas je potem s sladkim nasmehom peljal v gostilno k Bizjaku na golaš in pivo. O, sodrug, le počasi z »Gesinungslumpi«, ko sami prodajate svojo »Gesinung« za »Lumpengolaš«.

»Železničar« sramoti naše pristaše, da so izdajalci. No, mi smo vstanu natanko to povedati, kdo je izdajalec. Tudi vodja »rdečih«, Tomschik, dobro pozna izdajalca. Dne 30. sept. 1907 je bil železničarski shod v Florjanovi gostilni na Dunaju. Na shodu so bile zastopane vse železničarske organizacije in tudi več državnih poslancev je bilo navzočih. Šlo se je za pasivni odpor. Pasivnega odpora pa niso hoteli dovoliti socialno-demokratski kolovodje, ki so se v ta namen že prodali različnim družbam. Razočarani so gledali železničarji svoje voditelje nekaj časa. Ko so pa videli, da je resnica, so krepko protestirali proti takemu početju svojih voditeljev in Tomschika kot paglavca potegnili z govorniškega odra in brez svojega voditelja se izrekli solidarnim za pasivni odpor. Morda to ni res? Odgovorite! **Morda tudi ni res, da je češki urednik Strbny pisal v svojem listu, da je Tomschik kot zaupnik železničarjev pri zadnjem plačilnem boju prikrajšal železničarje za**

Iz državnega zbora.

Zbornica je po večdnevni razpravi dovolila navadno število vojaških novincev.

Poslanec Gostinčar je vložil dve interpelaciji o razmerah poštinih uslužbencev, posebno pismonoš, in pa zaradi razmer provizoričnih paznikov v ljubljanski kaznilnici.

Poslanec dr. Krek je vložil peticijo zaradi tedenske plače nekaterih prejemalk v tobačnih tovarnah.

Poslanec Bužival je dobil v železniškem odseku poročilo o predlogu poslanca Gostinčarja za znižane vožnje po železnicah za državne uslužbence in delavce v državnih podjetjih.

Poslanec Šuklje je dobil poročilo v železniškem odseku o predlogu poslanca Gostinčarja glede železnice v Idrijo.

Poslanec Gostinčar je dne 3. t. m. v obrtnem odseku poročal o koncesijoniranju izdelovanja sodovice. Sprejet je bil posredovalni predlog dr. Laginje, da vlada strožje nadzira izdelovanje sodovice in da dela na to, da se ta obrt uvrsti med rokodelstva.

Poslanca Žitnik in Korošec sta se v proračunskem odseku krepko potegovala za slovensko šolstvo.

V sredo se je pričela razprava o ministru dela.

Policaika.

(Iz nemškega.)

(Dalje.)

Gospodinja Dridgeva, gojenke in osobe je pa grozno razburjeno in preplašeno. Najrajši bi vsi zapustili poslopje takoj.

Nihče niti ne slutiti, kako da je vse to prišlo. Vse plaši misel, da je morebiti grozni ropar še v hiši.

Zatisnil ni očesa nihče. Vsi so zbrani v godbeni dvorani. Policija marljivo preiskuje vse prostore.

Okolu šeste ure zjutraj pride policijski nadzornik Golding, ki naprosi gospodnjo Drivejevo, da naj gre z njim v posebno sobo. Tu vidi Drivejevo, da je prišel nadzornik v družbi z neko žensko.

»Dobro jutro,« pozdravi Drivejevo. »Nisem verjel svojim ušesom, ko sem čul pred eno uro v svojem stanovanju, kaj da se je pripetilo pri Vas. Posebno navihani lopovi so morali tu delati. Niti za las nismo prišli bližje sledu roparjev.

Takoj sem zato telefoniral. Imel sem srečo, da mi je obljubila soprogoč dama, ki je prišla z menoj sem! Dovolite, da Vam predstavim gospico Etel Kingovo.

Stara gospa veselo pozdravi tajno policajko in ji prisrčno stisne roko:

»Veseli me, gospica Kingova, da ste prišli! Mislila sem že sama na Vas, da Vas obiščem danes zjutraj in Vas naprosim za Vašo pomoč. Veselo sem presenečena, da ste prišli sami!«

»Prestrašilo me je poročilo o tem, kar se je zgodilo pri Vas,« pravi Kingova. »Upajmo, da kmalu dobimo dihurja, ki se je vgnjezdil v Vaši hiši! Prosim, povejte, kaj se je vse zgodilo!«

Vsedejo se. Drivejeva pripoveduje natančno, kar vé, da se je zgodilo v minuli noči. Pove tudi, da je bilo že prej okradenih šest gojenk.

Eni je bila ukradena denarnica, drugi prstan, tretji kinč. Nikdar pa niso rešili uganke, kdo da je kradel.

Kingova nato prosi, da sme zaslišati gojenke in posle.

Seveda so takoj ustregli njeni želji. Kingova natančno izpraša vsako posamezno osebo. Ne izve pa nič važnega. Nadzorniku pravi:

»Z Vami vred sodim, da tatu ne iščimo v hiši. Biti mora ptuj človek. Poizvedeti moramo, kje je prišel v hišo.«

»Tega si ne morem razlagati,« meni Drivejeva. »Naš park ima proti cesti visoko želez-

no ograjo, na ostalih treh straneh je pa izredno visok zid.«

»To sem že opazila,« pravi Kingova. »Hudodelca bi pa ne zadrževal zid ali pa ograja.«

»Gotovo! A vsako noč izpustimo našega hudega psa Nerota vun! Pes ni niti enkrat zalajal, če bi prišel ptuj človek v park. Nero je že pri meni šest let in se ni nikdar klatil po cestah.«

»Kje ste ga kupili?«

»V St. Luisu pri dobrem znancu ki se peča s kupčijo psov.«

Kingova premišluje. Nato se obrne proti Moultonovi in Haywardovi, kjer je bilo vlomljeno v omaro, iz katere je ropar odnesel lišp.

»Kdaj sta prišli sinoči v sobo?«

»Proti deseti uri!«

»Ste li takoj zapazili vlom?«

»Da! Zgornji predal je bil odprt in odprt tudi pokrov šatulje,« pravi žalostno Moultonova.

»Kdaj ste bili prej zadnjič v sobi?«

»Popoldne proti štirim!«

»Ob tej priliki niste opazili, da je že vlomljeno?«

(Dalje prih.)

več milijonov kron. Tomschik je tega urednika tožil, toda urednik mu je svoja očitanja dokazal in je bil oproščen. Ali je to res? In če je res, kdo je potem prijatelj železničarjev? Sedaj lahko vsak abstinent ali pa tisti, kdor ni notoričen pijanec, lahko vidi, kje je iskati izdajalcev.

Zakaj so pa zapustili tržaški železničarji socialno demokracijo? Zato, ker se je nekaj brezdelnih ljudi na račun ubogih trpinov mastilo, trpinom se je pa samo obljubovalo, v bojih se jih je pa celo zapustilo. Morda to spričuje tudi shod železničarjev dne 15. marca t. l. v Trstu, ko so železničarji vrgli ven »ober«-sodruka Kopača. Že vedo zakaj, Kopač pa tudi.

Južna železnica v Ljubljani. Surovost rdečih ljubljanskih železničarjev v zadnjem času presega že vse meje. Zabavljajo že tako proti »farjem« in proti članom »Prometne zveze«, da je naravnost kaznjivo. Dne 4. t. m. zvečer sem se vračal iz službe. Ko sem šel mimo neke čuvajnice, zaslišim preklinjanje, vmes pa lepe psovke: Pes dr. Šusteršič, farški hudiči. Pristopil sem bližje in se informiral pri drugih ljudeh o vzroku tega vpitja. Neka železniška soproga je prinesla možu večerjo in morala čakati, da je vlak odšel. V tem času sta govorila med seboj dva železničarja in silno zabavljala čez »Prometno zvezo« in čez farške podrepnike in čez naše poslance. Tej železniški ženi pa je predsedalo to zabavljanje, zato jih je posvarila, češ, naj bosta malo bolj izbirčna v izrazih. To pa je bilo olje na ogenj. Posebno nek Ivan Florjančič je kar divjal in vpil, da bi najraje vse črneže pobil. Vpitje je bilo tako, da so tuji ljudje postavili pred čuvajnico. Opozarjali bi Florjančiča za pet let nazaj, ko mu je rajni č. g. župnik Malenšek dajal denar, ko je bil bolan in mu je pred smrtjo posodil še 50 goldinarjev, o katerih se sedaj Florjančič baha, da jih »neumni far« ne bo več videl. Kajne, rdeči farovski berač, duhovski denar je pa le dober, ko ti drugi nobeden več ne dá. Če pa ne boste tiho, vam bomo že še uro navili, da se med službo ne bo toliko čez farje zabavljalo, posebno pa vi ne, ki ste napravljeni in vzrejeni s farškim denarjem, katerega še danes niste vrnili. Hinaveč! Imena drugega olikanega sodruga nisem izvedel, če ga bom, kar upam, ga bom v prihodnji številki zapisal.

Maribor. (Delavnica južne železnice.) Tukaj so se že začele mnogim od socialnih demokratov zapeljanim delavcem oči odpirati, ker ne delajo na to, kar po svojih shodih in v svojih programih pišejo in govorijo, ker ravno voditelji te stranke mnoge zatirane delavce prezirajo; kakor n. pr. v oddelku II. imamo zaupnega moža, katerega smo si izvolili, da bi naše pravice zastopal. Pa zmotili smo se, ker temu je drugače. Pred kratkim ga je šel eden od njihove stranke prositi, da naj bi šel z njim k delovodju, da bi mu neko plačo uredil. Ta zaupni mož se mu odločno ustavi, češ, da ne gre, akoravno je vedel, da dotičnemu delavcu po pravici pristojna uredba plače. Pa kakor se čuje, je dotičnik za par mesecev zaostal z udnino, ker družinskemu očetu je res težko 1 K 20 vin. vsaki mesec dajati rdečim sodrugom. In to je tisti zaupni mož dobro vedel, zato je pa ni hotel iti z njim k delovodju, kar je storil preje pri dveh drugih, da sta dobila tisto, kar jima je pristojalo. Takih slučajev bi pa lahko veliko našli, pa mislim, delavci bodo počasi že sami izprevideli, da tukaj se ne gre za izboljšanje delavskih razmer, ampak za 1 K 20 vin. Zatorej možje delavci, izprevidite enkrat, da to niso delavski prijatelji, ampak delavski škodljivci. — Proč od njih!

Tobačno delavstvo.

»Glasnik« izide v ponedeljek.

Uspehi krščanskih socialcev. Kršč. soc. delavski poslanci, osobito Anderle in Fuchs, so izposlovali za paznike c. kr. tobč. tovarn sledeče: 1. Začetna plača je 1100 K; 2. časni avanzma, od štirih let po 100 kron in to ves čas službene dobe, tako da odpade določba najvišje plače. Dosedanji naradni prejemki (obleke) ostanejo. Ta določba stopi v veljavo dne 1. oktobra t. l. Za ta uspeh se imajo zahvaliti pazniki edino krščanskim socialcem.

Občni zbor »Podpornega društva« se vrši po Veliki noči. Dan se še naznani. Odbor prosi že zdaj, naj se člani in članice občnega zbora kar najštevilnejše udeležijo. Če ima kdo glede na društvo kako željo ali pritožbo, naj jo na občnem zboru naznani. To je potrebno, da se pojasne morebitna nesporazumjenja.

Čisti dobiček veselice našega »Podpornega društva« 500 kron se je naložil v hranilnico.

»Podporno društvo« je prisiljeno, da nastopi proti govoricam, ki se širijo o gospej Götzovi po tvornici. Izjavljamo, da nastopimo sodno pot, ako bi ji kdo očital kako nepoštenost. Odbor se je prepričal, da posluje gospa Götzova popolnoma pošteno. Res je, da je pri članicah, ki so ji pridružene, znašala bolniška podpora več, kolikor se je vplačalo članarine. Tega pa ni kriva gospa Götzova, marveč to, ker je obbolelo veliko članic, ki se jim je morala izplačati bolniška podpora. To v pojasnilo, da se ne bodo širile napačne govorice po tvornici.

Zadnji socialno-demokratski shod v bivšem Katoliškem domu je bil slabo obiskan. Zato se je pa samoobsebi umevno zabavljalo čez krščansko tobačno delavstvo.

Iz drugih tvornic. Našo dunajsko somišljenico Kleinertovo je jako razžalil nemški »Tabakarbeiter«. Dne 1. oktobra 1907 je pisal o njej, da je drzna in nesramna oseba in ji očital drznost in nesramnost. Kleinertova je tožila urednika »Tabakarbeiterja«. Okrajno sodišče dunajsko je obsodilo urednika Pattermanna v globo 100 kron, oziroma v desetdnevni zapor. Izkazalo se je namreč, da je bilo vse zlagano, kar je očital »Tabakarbeiter« naši somišljenici. — V Landskronu se je ustanovila dne 2. februarja nova plačilnica »Avstrijske krščanske tobačne zveze«. Nova plačilnica pridno deluje. Dne 22. marca je imela dobro obiskano shod. — Glavni ravnatelj tobačne režije je zaslišal 27. m. m. posl. Kunschaka, Anderleja in Fuchsa. Obljubil je, da bo gledal na izdatnejše izboljšanje plač l. 1909. O prostem sobotnem popoldnevu je izjavil, da je to le mogoče, ako delavci čas dodelajo ostale dni. Vprašanje o plačanem dopustu je glavnemu ravnatelju simpatično. — Pri čuvajih se bo gledalo na to, da se skrajša 18urna službena doba. — O ureditvi penzij se vrše še poizvedovanja. Ravnateljstvo z ureditvijo penzij najbrže počaka, da se v zbornici končno uredi splošno starostno in invaliditetno zavarovanje. — Glavni ravnatelj je tudi zaslišal delavsko deputacijo »Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze«. — Krščansko-socialni poslanec Anderle je 25. m. m. posredoval pri glavnem ravnateljstvu glede na nočne čuvaje po tobačnih tvornicah. Avstrijska kršč. tobačna delavska zveza je izdelala na to obširno spomenico glede na čuvaje. Zahteva se zvišanje plače, pomnožitev osebja, skrajšanje službene dobe turnus, da bo čuvaj prost kako nedeljo, plačani dopust, več prostega časa ob posameznih turah, izprememba službenih predpisov. — Celovski socialni demokrati so lagali, da kršč. soc. poslanec Walcher ni nastopil za celovsko tobačno delavstvo. Tudi socialno-demokratska laž ima kratke noge. Delavstvu je zdaj pojasnjeno, da je izročil Walcher poročevalcu dr. Korošcu zahtevo celovskega delavstva. Dr. Korošec je sporočil želje celovskega delavstva vladji, ki je zagotovila, da dela že zdaj na izboljšanje plač. — V Cvitavu so povišali bolniški prispevek za štiri vinarje tedensko. Delavstvo zelo boleha in se je zato pokazal primanjkljaj 2600 K. Dobiti se je moralo tudi pokritje, za podaljšano podporo porodnicam od 4 na 6 tednov. — Iz vsega razvidimo, da strokovna in krščansko-socialna zavest napreduje med avstrijsko-tobačnim delavstvom.

Predilnice.

Shod »Strokovnega društva tekstilnega delavstva za Kranjsko.

Ljubljana, 8. aprila 1908.

Lepo je obiskano današnji shod našega društva. Sicer je zadržalo slabo vreme marsikoga, a kljub temu se dvorana S. K. S. Z. hitro napolni. Shod otvori in vodi društveni predsednik Kos, ki prečita pismo deželnega in državnega poslanca dr. Kreka. Opraviči se, da ne more na shod, ker je zadržan po državnoborskem zasedanju.

Shod vzame na znanje, da ima predilniško delavstvo sveto mašo na Rožniku dne 17. maja. Obvelja predsednikov predlog, da dobe porodnice, če so bolne, poleg porodniške podpore 7 kron tudi navadno bolniško podporo.

Svoječasni društveni blagajnik Vinko Zabukovec se obrača v daljšem pismu na odbor. V pismu želi, da dobi zadoščenje, ker se mu je očitala svojčas nepoštenost in je bil v »Naši Moči« dne 9. marca napaden.

Predsednik Kos izjavi, da se je o zadevi poučil. Zabukovcu se ne more očitati ničesar.

Moškerc izjavi. Spominjam se, da se je čutil po poročilu v »Naši Moči« dne 9. marca 1906 o občnem zboru vašega društva užaljenega. Si-

cer tovariš Zabukovec ni bil imenoma naveden, a po pojasnilih, ki sem jih dobil, zdaj izjavim, da mu izposlujem pri sedanjem uredništvu »Naše Moči« zadoščenje, ker se čuti z dotičnim dopisom prizadetega in žaljenega.

Z ozirom na navedena pojasnila izjavi zbor, da je bila društvena blagajna dne 10. februarja 1906 v redu, ko je bil blagajnik Zabukovec. Očitati se mu tudi ne more nikako nečastno dejanje.

Predsednik Kos pozivlja člane, naj pristopijo S. K. S. Z. in se pridno naročajo na »Našo Moč«. Nato govori o nujni delavski zahtevi glede na delavsko starostno zavarovanje. Soglasno obvelja, da se vpošlje po poslancih dr. Kreku na državni zbor peticija, ki zahteva, naj drž. zbornica nujno reši vprašanje o delavskem starostnem zavarovanju.

Tovariš Luknar govori o tvorniških razmerah. Moškerc vzpodbuja delavstvo na vztrajno delo v korist društva!

Izjava. Uredništvo »Naše Moči« izjavlja, da se strinja z izjavo, ki jo je podal svoječasni odgovorni urednik »Naše Moči« na shodu ljubljanskega predilniškega delavstva dne 8. aprila t. l. glede na tovariša Vinka Zabukovca. Dasi tov. Vinko Zabukovec v »Naši Moči« dne 9. marca 1906 ni bil osebno imenovan, sodi, da je bilo dotično poročilo naperjeno proti njemu. Nismo nikakega povoda, da bi mu delali krivico in prekličemo vse, kar mu je očital po njegovi sodbi naš list nečastnega.

Čiščenje bombaža. Da se bombaž dobro izčisti, mora biti pred vsem dobro suh. Vsled tega mora biti v skladišču, kjer se nahaja za izdelovanje pripravljeni bombaž (že zmešan), vedno dovolj toplote in zraka, da mogoča mokrina izhlapeva. Ako bi bombaž ne bil popolnoma suh, se ne more v stroju iz njega izkadiati prah in ne odleteti lupine. V modernih predilnicah imajo posebne stroje, s katerimi bombaž raztrgajo popolno narazen in ga potom močnih veterinic spravljajo v skladišču na kupe. Tako izrahljan bombaž se bolje suši in se vže tudi pri rahljanju iztrebi veliko nesnage. Tako rahljanje pa je tudi za poznejše izdelovanje velike važnosti, bodisi glede na delavce, kakor tudi na stroje. Nerazrahljan bombaž mora delavka ali delavec pri nalaganju na stroj z rokami raztrgati, kar je mučno posebno pri indijskem bombažu, ki je zelo sprešan in se vsled tega sprime zelo trdo. Ako bi prišli taki trdi kosi v stroj, bi se isti lahko pokvaril, tudi je nevarnost, da se nahajajo v kosih kakšni mali kamenčki ali kosček železa, ki bi v stroju povzročil lahko ogenj, kar se zgodi kaj rado. Da se bombaž dobro očisti, je potreba paziti, da niso rosti preobleženi z odpadkom, ako se to zgodi, potem ne more odpadati nesnaga in gre z bombažem skozi stroj. Treba je torej dobro paziti na to in stroj večkrat izprazniti odpadkov. Ako je na prvih strojih bombaž dobro očiščen, je vse poznejše delo lažje in lepše in enakomernejše. Delo pri čiščenju bombaža je precej težko in vsled prahu tudi nezdravo.

Rudar.

Idrija. Člani »Strokovne zveze eraričnega rudnika v Idriji« se vabijo na društven shod, ki bo v nedeljo, dne 12. aprila, ob 4. uri popoldne pri Fr. Didiču. Na dnevnem redu je razgovor o od državnoborskega predsedstva doposlani vprašalni poli glede postavne določitve delavskega varstva. Na dnevnem redu so tudi slučajnosti. — Odbor.

Idrija. Pododsek soc. polit. odseka posl. zbornice namerava v kratkem času sklicati na Dunaj enketo, sestoečo iz zastopnikov delavstva in delodajalcev, k posvetovanju o nameravani postavi za delavsko varstvo. Ker pa pododsek poklada važnost tudi na izjave prostih delavskih zvez, doposlalo je predsedništvo poslanske zbornice tudi »Strok. zvezi« tozadevno vprašalno polo, naj ista do 20. t. m. na njo odgovori. Vprašanje se tičejo načina določitve akordnih cen, izplačevanja zaslužka, delavskih kazni itd.

Iz Idrije. Gospod urednik! Akoravno je vaš cenjeni list »Naša Moč« v prvi vrsti glasilo delavstva, upam vendar, da boste tudi od kršč. soc. paznika sprejeli nekaj vrstic v svoje predale. Glasilo slovenskih »butelnov« »Slovenski Narod« se je letos posebno spravil nad kršč. soc. pazništvo v Idriji. Upognjenemu, srpgledemu Julčetu (saj gleda le v tla, kakor kak ropar) nikakor ne gre v glavo, da bi mogel kdo priti v kako rudniško pisarno kot pisar ali postati paznik, če ni »školč«. Strašno ga boli, ker se več kot polovica paznikov in pisarjev

zmeni zanj kot za konjsko figo na cesti. Zato pa iztresa srd svojih izkrokanih možgan v njega vrednem listu »Sl. Nar.« nad poštenim in vestno delavnim pazništvom. Nekatere izmed nas je pričel že imenoma napadati in sumničiti naše službeno delovanje. Mi se tega nič ne bojimo, ker uživamo popolno zaupanje svojih predstojnikov. Julče bi rad s svojimi napadi zmanjšal nam ugled, ki ga imamo pri rudniku in bi ga rad pridobil svojim pristašem, ki ga po lastni krivdi nimajo. Kako more n. pr. liberalni paznik Vincenc Seljak s svojo od alkohola velikokrat oteklo glavo svojo službo dobro opravljati ter zaupanje svojih predstojnikov uživati? Ako se imenovani fantalin tako izpozabi, da v pijanosti svojega tovariša zavrtno napade ter odlične osebe naše stranke zvečer, ko gredo od g. Dičiča brez vsakega povoda prav barabsko izzivlja, ali dela s temi dejanji čast svojemu stanu? Nikakor ne; čast dela le svoji stranki, ker je stranka pijancev. Stari alkoholist, liberalni paznik Jože Repar je bil nedavno od svojega predstojnika iz »šihla« spoden, ker je v službi »kravce igral« in kakor se čuje, dobi v kratkem plavo polo. Toda bodi za enkrat dovolj. Pripravljenega je še jako veliko. Julče, kot faliran študent se jako, jako moti, ako misli, da se bomo mi izkušeni možje, kaj ozirali na njegove oslovske izbruhe v »Sl. Narodu«. Delovali bomo preko njegovih napadov v bodoče tako, kot smo do sedaj. Molčali pa tudi ne bomo. Odkrito izjavljam, da sem jako težkim srcem napisal te vrstice z ozirom na svoje tovariše. Toda Julče ne jenja izzivati in naše potrpežljivosti je konec. Gospoda, ki sem jih imenoval, naj se Julčetu zahvalita. Zagotovljeni bodite, da mi vas ne bomo napadali, ako ne bomo izzivani.

Eden izmed napadenih.

Idrija. Idrijski deželni poslanec Gangl je izvoljen v ustavni odsek le kakor namestnik, zato se pa tudi jezi Kristan v svojem »Napreju« ter pravi: to vendar ne gre; ali res mislijo liberalci uganjati le komedijo. Ali ni vedel Kristan že pred izvolitvijo, da kdor ni iz stranke izvoljen, ga nihče ne ceni. Kristan se baha v »Napreju«, da so misijonarji napravili dobro reklamo za knjige »Pod spovednim pečatom« in »Svobodno misel«. Mi pa tudi vidimo dober uspeh od strani misijonarjev, kajti ni bilo en teden po misijonu, že ni hotela nobena socialna demokratinja služiti pri brezverskemu Kristanu ter streči njegovi bolni Ruženi. Tudi Kristana so omehčali misijonarji. Včasih je udrihal v svojem »Napreju« po zavodih, po farjah, po usmiljenkah, in sedaj, takoj po misijonu je pošlal po usmiljenko v Sp. Idrijo, da je prišla streč njegov bolni Ruženi. No, je že tako, vsak gleda kako bi ceneje izhajal.

Promet »Krščansko-gospodarskega društva« v Idriji. V mesecu januarju. Sprejemki: za blago 9.193 K 37 v., na deležih 142 K, na vpisnini 20 K, skupaj 9.355 K 37 v. Izdatki: za blago 5.234 K 66 v., izplačani deleži 326 K, vozna 171 K 9 v., užitnina 165 K 83 v., davki 350 K, obresti celih vplačanih deležev za l. 1907. 724 K 94 v., upravni prispevki 326 K 16 v. V mesecu februarju: za blago 7.590 K 43 v., in 6.372 K 49 v., na deležih 65 K, na vpisnini 2 K, skupaj 14.029 K 92 v. Izdatki: za blago 5.919 K 22 v., izplačani deleži 25 K, vozna 226 K 92 v., užitnina 185 K 44 v., davki 7 K 90 v., upravni prispevki 982 K 56 v., dividenda za leto 1907. 6.372 K 49 v., skupaj 13.714 K 74 v. V mesecu marcu: Sprejemki: za blago 8.702 K 14 v., na deležih 106 K, na vpisnini 4 K, skupaj 8.812 K 14 v. Izdatki: za blago 7.181 K 76 v., vozna 321 K 9 v., užitnina 303 K 12 v., upravni prispevki 201 K 1 v., skupaj 8.006 K 98 v.

Gorenjec.

Sava. Kljub temu, da se je lansko leto pri nas precej manj zaslužilo, kakor poprej, vendar nas je nad sto delavcev več dobilo davčni plačilni nalog. Temu se pa moramo odločno upreti, ker zakon govori, da le tisti plača dohodninski davek, ki zasluži več kot 1200 K na leto. Resnica je, da se pri akordnem delu več zasluži, kot pa na ših. Nikdo pa ne vé oziroma ne ve, da s kakšnim naporom se zasluži. Treba je začeti jutraj ob 6. uri in delati do 6. ure zvečer. Ako hoče vztrajati pri težkem delu v hudi vročini, mora imeti pa delavec tudi pijačo in dobro hrano. Pa včasih delavec vsled izmučenosti niti dobre hrane ne more uživati. Poglejmo druge vrste delavstva v naši tovarni in primerjajmo njih plačo na 26 delavnikov. Resnica je tudi, da so pri nas delavci, ki naredijo mesečno 35—40 šihov. Pa tudi pogledajmo, kako pridejo do tako visokega števila šihov. V nekaterih od-

delkih so delavci prisiljeni, da delajo takozvani »iberših«. Zagroženo jim je namreč, da se jim delo takoj odpove, ako ne pridejo na ših, to pa kljub temu, da je tovarna že večkrat obljubila, da nedeljsko delo opusti. Tovarna torej ne drži besede, zato pa pozivamo naše poslance, naj delujejo na to, da bo nedeljsko delo zakonskim potom povsod prepovedano, potem tudi izgine pri nas ves dohodninski davek. Toda tu ima naša tovarna drug namen; saj ga je dovolj jasno povedal en tovarniški uradnik: Mi se občinskih volitev nič več ne bojimo. Sto volivcev narediti, nas nič ne skrbi. Ker je to že tako daleč, pa zahtevamo, da naš deželni zbor sklene postaviti, da se v občinah vpelje tajna volivna pravica. Izkoriščate nas, tlačite nas, ali prepričanja nam vzeli ne boste. Uradniki delajo samo osem ur na dan, pa nič ne trpijo. Delavci pa moramo trdo delati, hušje kot živina. Zato nam pa še davek nalagajo in to zato, da bi tovarni pomagali do popolnega gospodarstva v občini nam samim pa do popolnega suženjstva. Državna zbornica more izvedeti, kako gospodarji pri nas tovarna, da zase fabricira volivce za javne zastope. Ali se še kje na svetu godi večja lumparija in politična lopovščina. Samo ena pomoč je sedaj za slovenske Jesenice. Ven s tajno volivno pravico za občinske zastope. Če se to ne zgodi, izgubljene so za Slovence Jesenice in šopiril se bo v njih ohol Nemec, Slovenec pa mu bo na lastnih tleh tlačanal. Gospodje poslanci, pomagajte nam!

Strokovno društvo opozarja delavce, da se v nedeljo, 12. aprila v obilnem številu udeležijo predavanja. Predavanje bo pri Jeleni na Savi ob 4. uri popoldne. Torej pridite vsi, to bo v vašo lastno korist.

Sava. Gorje nam, tovarniškimi delavcem! Tovarna ne vporablja delavcev samo za proizvodnjo železnih izdelkov, ampak tudi za uganjanje politike. Seveda mora delavec uganjati tovarniško politiko, sicer ... Pa tovarnar uganja tako politiko, ki jo delavec ne more podpirati, da ne postane izdajavec svojega stanu in če je Slovenec, tudi izdajavec slovenske narodnosti. Tovarnar hoče dobiti jeseniško občino v svoje roke, da bi kot gospodar v občini lahko vihtel biž še bolj kot sedaj nad nami. Več kot pol leta nima občina župana, ker ga tovarna noče priti voliti. Vse volitve županske je preprečila. Tovarna sama kot virilist v občinskem odboru obstruira izvolitev župana; Trappen kot virilist ravno tako; tudi višji tovarniški uradniki in mojstri, ki so v občinskem odboru. To tako časa mislijo obstruirati, da bo sfabriciranih za tovarno dovolj volivcev. Potem pa bo tovarna dosegla, da se bo sedanji občinski odbor razpustil in bodo nove volitve, pri katerih bo tovarna zmagala in dobila občinsko upravo v svojo oblast. Gorje nam potem delavcem! — Kako tovarna fabricira volivce. Letos jih je naznanila prejšnja leta. Koliko zaslužijo. Pa kako čevati osebno dohodarino. Tovarna misli, da se ne bodo upali nasprotno voliti, ker je volitev javna. Bodemo videli. Vneboupijoče, da morajo kar naenkrat plačevati delavci osebno dohodarino. Delavci, ki jo niso nikoli prej, če ravno ne zaslužijo nič več. Zakaj jih tovarna ni naznanila prejšnja leta. Koliko zaslužijo. Pa kako zaslužijo: čez uro in ob nedeljah morajo delati, večkrat po 14, 16 in 18 ur. Imeli bi tukaj navedti tudi naše stroške. Spoznali bi, da bi naš zaslužek morali v letu doplačati, pa nimamo kaj. No, se pa puš naredi. Davkarija pa ne pozna puša, plačaj, vzemi kjer hočeš. Delavci smo prepričani, da bota to storila zaupnika Jožef Klinar in Franc Smrekar, ki sta v dohodninski komisiji. Tovarna nam želi vse dobro, saj je s strastjo agitirala, da sta bila izvoljena. Ako v tem nič ne storita, bomo prihodnjič naprej pisali.

Mesečno poročilo krščansko-socialnega strokovnega društva papirnih delavcev za Avstrijo s sedežem v Vevčah. Društvo je imelo eno sejo in dva zaupna sestanka. Dohodkov je bilo: prenos od februarja 89 K 79 v., pristopnine 80 v., udnine za 447 plačnih mesecev 37 K 38 v. Prosti darovi 94 v. Vrnilo se je 23 K 46 v. Skupno je prejemkov 152 K 37 v. Stroškov je bilo: koleki 3 K, poštnina 90 v., v hranilnico 100 K. Skupno 103 K 90 v. Ostane torej 48 K 47 v. Dohodki družnega oddelka so: prenos od februarja 194 K 53 v., udnina za 86 mesecev 37 K 84 v., udnina podpornih članov 10 K, prosti darovi 17 K 60 v. Skupno 199 K 97 v. Bolniki so dobili 80 K 41 v., vrnilo pa se je 23 K 46 v. Skupno 103 K 87 v. Ostane 96 K 10 v. Bolnikov je bilo 9. Trije od meseca februarja, šest jih je pa nanovo obolelo. Bolniški dnevi znašajo 151 dni. Plačalo se je 64 K 93 v. Za mesec februar je bilo plačati še bolnikom 20 K 64 v., v marcu

pa je ostalo na dolgu 10 K 75 v. Odbor opozarja tem potom člane, zlasti drugi oddelek, da naj mesečne doneske vestno plačujejo.

Vevče. Lumparije našega ravnatelja presegajo vse meje. Čujte toraj bravci, kaj se pri nas godi! Kaj je vse v stanu storiti delavski trinog! Bila je navada, da so drugi delavci, če je en delavec bil bolan ali imel kak drug opravke, da je bil za kratek čas zadržan, delali toliko bolj, da so še za tistega naredili in si potem razdelili tudi njegovo plačo. To se je godilo pri papirnem stroju in pri holendarjih. Poleg šihita se je pisalo po par ur več, da so tiste ure znesle za en ših. To se je delalo pri ravnatelju Pittel kakor tudi pri Wagnerju. Delavcem se je to zdelo pravično, zato so bili tudi s tem zadovoljni. Ravnatelj Toch je pa sedaj kar na enkrat to ustavil. Sedaj je treba samo delati, pisati pa ne več ko en ših. On je zbrisal vse zaznamovane ure in je s tem samo v eni tovarni deset oseb pripravil ob ure, jih ogoljufal, ne da bi bil preje kaj povedal. Oškodovane osebe so: Kos 18 ur, Rome 18 ur, Rant 18 ur, Vrečar 18 ur, Tertnik 1 uro, Tertnik Ivan 1 uro, Urankar 1 uro, Šuhel 2 uri, Kobal 2 uri, Černe 2 uri. To znaša skupno 81 ur. Vsi navedeni so pa imeli te ure pošteno zaslužene, ravnatelj jim jih je toraj vzel. Kaj naj rečemo o takem ravnatelju? Tat ni, ker tat dela skrivno. To je sleparija prve vrste, kakršne je zmožen le tisti, katere mu se zdi cerkev neumnost. Sramota za njega, da si na tak način išče zaupanja. Vprašamo gospode, ki se pečajo s postavami, kdaj ste izdali postavo, da naj delavec dela zastoj. Zgoraj navedeni slučajji so kaznjivi. Kdo je toliko pogumen, da si bo upal poklicati ravnatelja na odgovor? Besedo ima tukaj obrtni nadzornik, vprašamo, kaj on misli o tem? Bo li molčal, da se utrgujejo plače delavcem? Bo li pustil, da se dela vsako nedeljo pri papirnih strojih mesto do šestih do osmih ali devetih? Pridite enkrat k nam v nedeljo okrog 8. ure; saj zdaj je spomlad, pa boste videli, kako drdrajo pri nas koleša. Zdj pa vi gospodje poslanci. Vam smo dali svoje glasove, če tudi ne vsi, pa vsaj po večini. Spomnite se nas in storite kaj proti postopanju tega ravnatelja. Smatra li upravni za pošteno, da se delavstvo tako uničuje in razburja. Poprašajte kaj o tem in pošljite v »Našo Moč«, da bomo vedeli, kaj nam je storiti. Na svidenje v »Naši Moči«.

Okno v svet.

Delavske razmere in dobrotne naprave v tobačnih tovarnah l. 1906.

Iz najsigurnejših statističnih podatkov tobačnega delavstva za l. 1906 povzamemo sledeče zanimivosti:

Delavna doba. L. 1906. se je delalo v tobačnih tovarnah povprečno po 48,9 ur na teden. Delavskih dni je bilo 293 in pol; manj kot 290 delavnih dni je bilo samo v tovarnah Jagielnica, Zablotow, Borszczow in Metkoviču.

Zdravstveno stanje tobačnega delavstva je bilo l. 1906 precej ugodno in je tudi za v zimskem času nastajajočo influenco to leto precej manjše število delavstva obolelo kot prejšnja leta. Povprečno je obolelo od sto delavcev 39,6 in sicer 28,7 odstotkov delavcev in 41,1 odstotek delavk. Te številke dokazujejo, da je bilo zdravstveno stanje delavstva v tem letu za 1,5 odstotka boljše kot l. 1905. — Ako izvajamo porode, je bil l. 1906 povprečno vsak delavec 7,31 dni bolan, vsaka delavka pa 12,15 dni, za kar se je izplačala bolniška podpora. Ne glede na to, da je bilo l. 1906 v zdravstvenem oziru ugodnejše kot l. 1905, so vendar bolniški dnevi (izvzemši porodniški) poskočili od 448 tisoč 178 dni na 448.589 dni. Posamezna bolezen je trajala povprečno 22,5 dni. Povprečno je bilo bolnega vsak dan 4,35 odstotkov delavstva. Porodnic je bilo l. 1906 5715 (l. 1905 5698). Za tuberkulozo (jetiko) je obolelo l. 1906 manj delavstva kot l. 1905, in so se bolniški dnevi skrajšali od 82,1—78,5 dni. Da je za tuberkulozo obolelo manj ljudi kot prejšnje leto, je mnogo pripisati državnim podpori 20.000 K, ki se porabi za boljše zdravljenje delavstva. Napredovale pa so bolezni: želodčni in črevesni katar za 304 slučaje in malokrvnost za 122 slučaje. Število zdravniških oskrbljencev je poskočilo. L. 1905 je bilo 88.867 zdravniških oskrbljencev, l. 1906 pa 93.978. — Umrljivost pa se je znižala l. 1906 za 13 odstotkov. (L. 1905 je umrlo 0,91 odstotkov delavstva, l. 1906 pa 0,78 odstotkov.)

Somišljeniki in somišljenice,
razširjajte „Našo moč“.

10% odstotkov popusta vsakomur, kdor kupi v času velikonočnih praznikov v naši konfekcijski trgovini za gospode in dame, dečke in deklice in se sklicuje na „Našo moč“. A LUKIČ, Ljubljana.
Glej oglas na zadnji strani!

Somišljeniki in somišljenice!
Zahtevajte in kupujte v vseh trgovinah in trafikah vžigalice v korist obmejnim Slovencem!

Cene brez konkurence!
A. Lukič
Ljubljana, Pred škofijo 19.
priporoča svojo
veliko zalogo izgotovljenih oblek za dame, gospode, dečke in deklice po najnižji ceni.
Solidna postrežba!

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prašernove ulice 9
priporočata
svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in
novosti v konfekciji za dame.

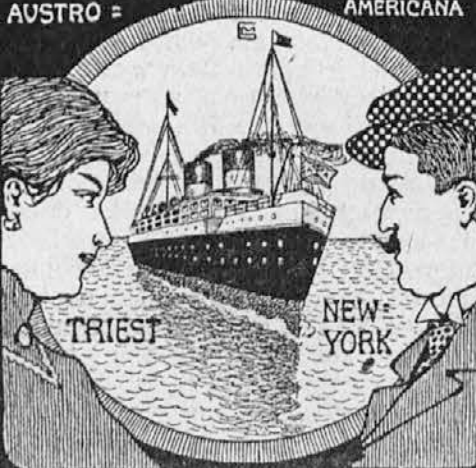
Tovarna
za stole
Franceta Švigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje 2805 26-2
vsakovrstne stole
od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence.
Iluetrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

Ustnov-
ljeno let
1862.
Milko Krapeš urar
Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani
Prej g. Jos. Černe.
Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu
priporoča svojo bogato zalogo
zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov
Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam
izredno veliko svojo zalogo furnitur.
Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun
za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Delavke in delavci pozor!
Najcenejše
dežnike in solnčnike
domačega izdelka
priporoča po najnižji ceni in najboljši
kakovosti
Josip Vidmar
v Ljubljani
Pred škofijo št. 19, — Stari trg št. 4.
Prešernove ulice št. 4.
Popravila točno in ceno.

Ustanovljeno leta 1845.
JOS. REICH
Edini zavod
za kemično čiščenje obleke ter za-
storjev, barvarija in likanje usnja
na par
Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.
Sprejemališče
Šelenburgove ulice šte. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Pozor, slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni
trgovini:
Češnik & Milavec
(pri Češniku)
Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago
za ženska in moška oblačila.
Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

AUSTRO-AMERICANA

TRIEST NEW-YORK
Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Šmetetza
v Ljubljani, Kolesarske ulice 26.
Vsakodnevna Pojava se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporoča svojo
trgovino
s klobuki
in čevlji

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene